

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2548. คู่มือการประยุกต์ใช้ CAMEL Analysis. กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- _____. 2551. ข้อมูลทุนดำเนินการและปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่. กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- _____. 2551. “ข้อมูลสถานะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (รายสหกรณ์/กลุ่ม) ประจำปีงบประมาณ 2551” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.cad.go.th/cadweb_org/main.php?filename=sahakon_index_51 (8 พฤษภาคม 2552).
- กิตติภูมิ ทองเจริญ. 2546. การวิเคราะห์พัฒนาการและความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ : กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์ 17 ราวอินทรา จำกัด. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑาทิพย์ ภัทราวาท. 2543. การจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจริญ เจษฎาวัลย์. 2546. การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ: พอติ.
- เฉลิมพล ดุลสัมพันธ์. 2544. ประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.
- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2552. “ข้อมูลสหกรณ์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.fsct.com/fsct_main.php?f1=fsct_menu7.html (8 พฤษภาคม 2552).
- ทัศนีย์ สารวัฒน์กร. 2543. การศึกษาอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงจากการลงทุนในหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552. “อัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของธนาคารพาณิชย์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=208&language=TH> (25 มกราคม 2552).
- นฤมล สะอาดโคม. 2548. การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์.
- ประยงค์ สายประเสริฐ. 2535. การบริหารงานสหกรณ์: เอกสารคำสอน. เชียงใหม่: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ปรากรม ปฐมบุรณ์ .2546 .ความสามารถในการขยายสินเชื่อให้กับภาคธุรกิจเอกชนจากปริมาณสภาพคล่องส่วนเกินและความเพียงพอของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย . กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ,
- ปิยะนุช นกน้อย. 2551. การวิเคราะห์ความเสี่ยงของธุรกิจสินเชื่อ และความเพียงพอของเงินทุน สหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พรเทพ ไวยาวิโรจน์. 2550. “สหกรณ์ออมทรัพย์กับภาวะทางเศรษฐกิจในปี 2550”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://203.154.183.18/ewtadmin/ewt/cadweb_org/ewt_news.php?nid=690&filename=index (25 มกราคม 2552).
- พสุ เจริญรินทร์.2552 . “Enterprise Risk Management”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.pasuonline.net/> (25 มกราคม 2552).
- เพ็ญใจ ชัยวงศ์. 2536. การวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพศาล เตียวงษ์สุวรรณ. 2544. ประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ เล่ม 15: ความเสี่ยงกับการบริหารเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- มนตรี ชูช่วย. 2546. ประมวลบทความเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ เล่ม 17: สัญญาณเตือนภัยด้านการเงินการบัญชีในสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด.
- รณชิต ชุมทอง. 2538. ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำกัด. ปี 2535 – 2537. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- รัฐพล กิตตินรรัตน์. 2543. แบบจำลองลิเนียโปรแกรมมิ่งเพื่อการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำกัด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เรืองอุไร เศษสูงเนิน. 2546. ความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลัลลนา คลังทรัพย์. 2544. การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพฯ: การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วารสารการเงินการธนาคาร. 2550. “ทิศทางเงินบาท 2007”. คอลัมภ์สถานะประเทศ: 26 (มกราคม): 297.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2552. “การจัดการความเสี่ยง”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%87> (25 มกราคม 2552).

สมจินต์ ศรีไพศาล. 2551. “ทฤษฎีความเสี่ยง”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา [http://edu.tsi-](http://edu.tsi-thailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=242&Itemid=299)

[thailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=242&Itemid=299](http://edu.tsi-thailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=242&Itemid=299) (25 มกราคม 2551).

สันติ กิระนันท์. 2545. การเสี่ยงและอัตราผลตอบแทน. กรุงเทพฯ: กรมสรรพากร.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2537 “ระเบียบการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน” วารสารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี 28, (5) พฤษภาคม: 6.

สิริธยา จิตอุดมวัฒนา. 2551. “ภาวะเงินเฟ้อกับธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์”. [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา http://203.154.183.18/ewtadmin/ewt/cadweb_org/ewt_news.php?nid=3861 (25 มกราคม 2552).

อัสลีนา ระเด่นอาหมัด. 2543: การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลาม

ปัตตานี จำกัด. ผลงานทางวิชาการสหกรณ์. ปัตตานี : สำนักงานสหกรณ์ จังหวัดปัตตานี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.

Koch, T. W. 1995. **Bank Management**. 3 ed. USA: The Dryden Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**ข้อมูลฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มาก
หน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา**

**ตารางผนวก 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มากหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษาที่มีทุน
ดำเนินงานตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไป**

ลำดับที่	ชื่อสหกรณ์	จำนวนสมาชิก (คน)	ทุนดำเนินงาน (บาท)
1	สอ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด	10,466	19,108,181,647.74
2	สอ.มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด	20,042	14,770,360,583.17
3	สอ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด	5,912	10,438,065,297.79
4	สอ.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด	5,683	9,090,785,707.92
5	สอ.กรมชลประทาน จำกัด	28,137	6,294,525,061.14
6	สอ.ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด	22,286	6,154,012,903.02
7	สอ. กทม. จำกัด	43,633	5,843,167,892.01
8	สอ.พนักงานเทศบาล จำกัด	44,131	5,651,708,763.85
9	สอ.กรมการปกครอง จำกัด	21,301	5,634,896,219.71
10	สอ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด	6,088	5,005,785,901.59
11	สอ.กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด	13,254	4,340,162,241.18
12	สอ.กรมทางหลวง จำกัด	17,115	4,204,379,611.40
13	สอ.กรมป่าไม้ จำกัด	15,576	3,788,418,003.52
14	สอ.ศาลยุติธรรม จำกัด	14,706	3,772,289,514.58
15	สอ.ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด	11,406	3,752,957,492.64
16	สอ.กระทรวงมหาดไทย จำกัด	9,857	3,341,660,804.53
17	สอ.ข้าราชการสรรพากร จำกัด	19,086	3,282,046,925.90
18	สอ.กรุงเทพมหานคร จำกัด	14,663	2,615,840,496.78
19	สอ.ข้าราชการกรมที่ดิน จำกัด	12,008	2,540,069,465.96
20	สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด	6,438	2,443,774,526.41
21	สอ.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ จำกัด	8,517	2,271,017,569.31
22	สอ.กรมการพัฒนารัฐบาล จำกัด	8,449	2,070,093,570.36
23	สอ.กรมปลัด จำกัด	6,977	2,018,907,151.22
24	สอ.กระทรวงวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำกัด	3,789	1,873,537,993.34
25	สอ.กระทรวงแรงงาน จำกัด	10,231	1,788,534,806.40
26	สอ.กรมวิชาการเกษตร จำกัด	7,355	1,746,202,138.59
27	สอ.สภาอากาศไทย จำกัด	7,302	1,662,789,428.75
28	สอ.ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำกัด	8,195	1,285,739,623.14
29	สอ.ข้าราชการสำนักงานอัยการสูงสุด จำกัด	4,702	1,219,563,670.08
30	สอ. รพช. จำกัด	6,364	1,191,037,757.43
31	สอ.กรมประมง จำกัด	4,724	1,185,656,759.43
32	สอ.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำกัด	1,215	1,048,011,465.38
รวม		419,608	141,434,180,994.27

ตารางผนวก 2 งบดุลของสหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยงานราชการ ช่วงปี 2548 – 2551

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	2548	2549	2550	2551	เฉลี่ย
สินทรัพย์					
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	1,601.51	2,675.73	2,702.56	1,200.62	2,045.11
เงินฝากสหกรณ์อื่น	726.33	1,796.63	1,454.69	1,199.00	1,294.16
เงินลงทุนระยะสั้น	789.73	5,086.08	5,227.31	9,802.47	5,226.40
เงินลงทุนระยะยาว	12,005.29	14,483.45	15,544.01	2,911.61	11,236.09
ลูกหนี้เงินกู้	84,303.17	77,898.46	77,909.78	99,411.48	84,880.72
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	6.94	15.68	9.93	11.89	11.11
สินทรัพย์อื่น ๆ	1,036.55	785.98	830.66	950.09	900.82
รวมสินทรัพย์	100,469.52	102,742.01	103,678.94	115,487.16	105,594.41
หนี้สินและทุน					
เงินรับฝาก	43,563.17	43,272.35	41,310.73	30,069.70	39,553.99
เงินกู้ยืม	4,274.60	4,876.68	1,579.78	1,606.50	3,084.39
หนี้สินอื่น ๆ	1,450.55	1,091.92	848.25	929.25	1,079.99
รวมหนี้สิน	49,288.32	49,240.95	43,738.76	32,605.45	43,718.37
ทุน					
ทุนเรือนหุ้น	43,171.69	44,711.04	49,169.99	68,471.40	51,381.03
ทุนสำรอง	3,872.35	4,249.84	5,222.53	8,300.20	5,411.23
ทุนสะสม	806.52	882.23	1,269.23	1,106.33	1,016.08
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	3,330.64	3,657.95	4,278.43	5,003.78	4,067.70
รวมทุน	51,181.20	53,501.06	59,940.18	82,881.71	61,876.04
รวมหนี้สินและทุน	100,469.52	102,742.01	103,678.94	115,487.16	105,594.41

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551)

ตารางผนวก 3 งบดุลของสหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันการศึกษา ช่วงปี 2548 – 2551

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	2548	2549	2550	2551	เฉลี่ย
สินทรัพย์					
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	1,234.03	2,061.76	2,082.42	925.25	1,575.87
เงินฝากสหกรณ์อื่น	559.67	1,384.37	1,120.90	3,365.00	1,607.49
เงินลงทุนระยะสั้น	608.51	3,919.02	4,027.84	2,124.69	2,670.02
เงินลงทุนระยะยาว	9,250.54	11,160.05	11,977.25	12,342.51	11,182.59
ลูกหนี้เงินกู้	64,958.82	60,023.75	60,032.47	53,172.53	59,546.89
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	5.35	12.08	7.66	8.00	8.27
สินทรัพย์อื่น ๆ	798.70	605.62	640.05	637.45	670.46
รวมสินทรัพย์	77,415.62	79,166.65	79,888.59	72,575.43	77,261.57
หนี้สินและทุน					
เงินรับฝาก	33,567.08	33,343.00	31,831.49	49,202.05	36,985.91
เงินกู้ยืม	3,293.75	3,757.67	1,217.28	251.50	2,130.05
หนี้สินอื่น ๆ	1,117.71	841.37	653.61	25.75	659.61
รวมหนี้สิน	37,978.54	37,942.04	33,702.38	49,479.30	39,775.57
ทุน					
ทุนเรือนหุ้น	33,265.44	34,451.56	37,887.35	20,100.63	31,426.25
ทุนสำรอง	2,983.80	3,274.66	4,024.16	1,225.25	2,876.97
ทุนสะสม	621.47	679.78	977.97	515.25	698.62
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	2,566.37	2,818.61	3,296.73	1,255.00	2,484.18
รวมทุน	39,437.08	41,224.61	46,186.21	23,096.13	37,486.01
รวมหนี้สินและทุน	77,415.62	79,166.65	79,888.59	72,575.43	77,261.57

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551)

ตารางผนวก 4 งบกำไรขาดทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มากหน่วยงานราชการ ช่วงปี 2548 – 2551

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	2548		2549		2550		2551		เฉลี่ย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้										
ดอกเบี้ยรับ	5,066.81	99.81	5,342.23	99.80	6,188.07	99.48	5,800.57	99.63	5,599.42	99.67
รายได้อื่นๆ	9.74	0.19	10.94	0.20	32.33	0.52	21.26	0.37	18.57	0.33
รวมรายได้	5,076.55	100.00	5,353.17	100.00	6,220.40	100.00	5,821.83	100.00	5,617.99	100.00
ค่าใช้จ่าย										
ดอกเบี้ยจ่าย	1,687.50	33.24	1,629.44	30.44	1,863.70	29.96	718.93	12.35	1,474.89	26.25
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	53.98	1.06	60.76	1.14	70.98	1.14	93.90	1.61	69.91	1.24
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	4.43	0.09	5.02	0.09	7.29	0.12	5.22	0.09	5.49	0.10
รวมค่าใช้จ่าย	1,745.91	34.39	1,695.22	31.67	1,941.97	31.22	818.05	14.05	1,550.29	27.60
กำไร (ขาดทุน)	3,330.64	65.61	3,657.95	68.33	4,278.43	68.78	5,003.78	85.95	4,067.70	72.40

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551)

ตารางผนวก 5 งบกำไรขาดทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มากสถาบันการศึกษา ช่วงปี
2548 – 2551

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	2548		2549		2550		2551		เฉลี่ย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้										
ดอกเบี้ยรับ	3,904.17	99.81	4,116.40	99.80	4,768.14	99.48	4,469.56	99.63	4,314.57	99.67
รายได้อื่นๆ	7.51	0.19	8.43	0.20	24.92	0.52	16.39	0.37	14.31	0.33
รวมรายได้	3,911.68	100.00	4,124.83	100.00	4,793.06	100.00	4,485.95	100.00	4,328.88	100.00
ค่าใช้จ่าย										
ดอกเบี้ยจ่าย	1,300.28	33.24	1,255.55	30.44	1,436.05	29.96	3,154.57	70.32	1,786.61	41.27
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	41.60	1.06	46.82	1.14	54.70	1.14	72.35	1.61	53.87	1.24
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	3.43	0.09	3.85	0.09	5.58	0.12	4.03	0.09	4.22	0.10
รวมค่าใช้จ่าย	1,345.31	34.39	1,306.22	31.67	1,496.33	31.22	3,230.95	72.02	1,844.70	42.61
กำไร (ขาดทุน)	2,566.37	65.61	2,818.61	68.33	3,296.73	68.78	1,255.00	27.98	2,484.18	57.39

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551)

ตารางผนวก 6 จำนวนพนักงานสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มากหน่วยงานราชการและ
สถาบันการศึกษา จำนวน 32 แห่ง ช่วงปี 2548 – 2551

(หน่วย: คน)

ลำดับที่	ชื่อสหกรณ์	จำนวนพนักงาน			
		2548	2549	2550	2551
1	สอ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด	42	42	42	42
2	สอ.มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด	39	39	39	39
3	สอ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด	28	28	28	28
4	สอ.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด	38	38	38	38
5	สอ.กรมชลประทาน จำกัด	44	44	44	44
6	สอ.ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด	49	49	49	49
7	สอ. กทม. จำกัด	32	32	32	31
8	สอ.พนักงานเทศบาล จำกัด	28	28	28	28
9	สอ.กรมการปกครอง จำกัด	24	24	24	25
10	สอ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด	36	36	36	36
11	สอ.กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด	36	36	36	36
12	สอ.กรมทางหลวง จำกัด	18	18	18	18
13	สอ.กรมป่าไม้ จำกัด	35	35	35	35
14	สอ.ศาลยุติธรรม จำกัด	28	28	28	28
15	สอ.ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด	29	29	29	29
16	สอ.กระทรวงมหาดไทย จำกัด	18	18	18	19
17	สอ.ข้าราชการสรรพากร จำกัด	20	20	19	19
18	สอ.ครูกรุงเทพมหานคร จำกัด	30	30	31	30
19	สอ.ข้าราชการกรมที่ดิน จำกัด	30	30	30	30
20	สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด	29	29	29	29
21	สอ.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ จำกัด	18	18	18	18
22	สอ.กรมการพัฒนาชุมชน จำกัด	22	23	22	22
23	สอ.กรมปศุสัตว์ จำกัด	18	18	18	18
24	สอ.กระทรวงวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำกัด	15	16	15	15

ตารางผนวก 6 (ต่อ)

(หน่วย: คน)

ลำดับที่	ชื่อสหกรณ์	จำนวนพนักงาน			
		2548	2549	2550	2551
25	สอ.กระทรวงแรงงาน จำกัด	20	20	19	20
26	สอ.กรมวิชาการเกษตร จำกัด	13	13	13	13
27	สอ.สภาอากาศไทย จำกัด	15	15	15	15
28	สอ.ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำกัด	16	16	16	16
29	สอ.ข้าราชการสำนักงานอัยการสูงสุด จำกัด	12	12	12	12
30	สอ. รพช. จำกัด	15	15	15	15
31	สอ.กรมประมง จำกัด	12	12	12	12
32	สอ.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำกัด	10	11	10	10
รวม		819	822	818	819

ภาคผนวก ข

การคำนวณอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่

ตารางผนวก 7 การคำนวณความเสี่ยงทางการเงิน และตัวชี้วัดความเสี่ยงทางการเงินเฉลี่ย ของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มาหน่วยงานราชการและ
สถาบันการศึกษา ช่วงปี 2548 – 2551

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	เฉลี่ย
1. ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ					
อัตราส่วนทุนสำรองต่อเงินให้สินเชื่อ (ร้อยละ)	$\frac{6,856.15}{149,261.99} \times 100$ = 4.59	$\frac{7,524.50}{137,922.21} \times 100$ = 5.46	$\frac{9,246.69}{137,942.25} \times 100$ = 6.70	$\frac{9,525.45}{152,584.01} \times 100$ = 6.24	5.75
อัตราการขยายตัวของเงินให้สินเชื่อ (ร้อยละ)	$\frac{(149,261.99-135,201.35)}{135,201.35} \times 100$ = 10.40	$\frac{(137,922.21-149,261.99)}{149,261.99} \times 100$ = -7.60	$\frac{(137,942.25-137,922.21)}{137,922.21} \times 100$ = 0.01	$\frac{(152,584.01-137,942.25)}{137,942.25} \times 100$ = 10.61	3.36
อัตราการขยายตัวของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะ สูญ (ร้อยละ)	$\frac{(12.29-13.34)}{13.34} \times 100$ = -7.87	$\frac{(27.76-12.29)}{12.29} \times 100$ = 125.87	$\frac{(17.59-27.76)}{27.76} \times 100$ = -36.64	$\frac{(19.89-17.59)}{17.59} \times 100$ = 13.08	23.61

ตารางผนวก 7 (ต่อ)

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	เฉลี่ย
2. ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง					
อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์	7,568.35				
รวม (เท่า)	$\frac{177,885.14}{x100}$	$\frac{8,634.35}{x100}$	$\frac{2,797.06}{x100}$	$\frac{1,858.00}{x100}$	0.03
	=0.04	181,908.66	183,567.53	188,062.59	
อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อสุทธิต่อ	149,261.99	=0.05	=0.02	=0.01	
สินทรัพย์รวม (เท่า)	$\frac{177,885.14}{x100}$	$\frac{137,922.21}{x100}$	$\frac{137,942.25}{x100}$	$\frac{152,584.01}{x100}$	0.79
	177,885.14	181,908.66	183,567.53	188,062.59	
	=0.84	=0.76	=0.75	=0.81	
อัตราส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	76,437.13	79,162.60	87,057.34	88,572.03	0.45
(เท่า)	$\frac{177,885.14}{x100}$	$\frac{181,908.66}{x100}$	$\frac{183,567.53}{x100}$	$\frac{188,062.59}{x100}$	
	177,885.14	181,908.66	183,567.53	188,062.59	
	=0.43	=0.44	=0.47	=0.47	
อัตราส่วนเงินรับฝากต่อสินทรัพย์รวม	77,130.25	76,615.35	73,142.22	79,271.75	0.42
(เท่า)	$\frac{177,885.14}{x100}$	$\frac{181,908.66}{x100}$	$\frac{183,567.53}{x100}$	$\frac{188,062.59}{x100}$	
	177,885.14	181,908.66	183,567.53	188,062.59	
	=0.43	=0.42	=0.42	=0.42	
3. ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย					
อัตราดอกเบี้ยรับต่อสินทรัพย์รวม	8,970.98	9,458.63	10,956.21	10,270.13	5.42
(ร้อยละ)	$\frac{177,885.14}{x100}$	$\frac{181,908.66}{x100}$	$\frac{183,567.53}{x100}$	$\frac{188,062.59}{x100}$	
	177,885.14	181,908.66	183,567.53	188,062.59	
	=5.04	=5.20	=5.97	=5.46	
อัตราส่วนดอกเบี้ยจ่ายต่อสินทรัพย์รวม	2,987.78	2,884.99	3,299.75	3,873.50	1.78
(ร้อยละ)	$\frac{177,885.14}{x100}$	$\frac{181,908.66}{x100}$	$\frac{183,567.53}{x100}$	$\frac{188,062.59}{x100}$	
	177,885.14	181,908.66	183,567.53	188,062.59	
	=1.68	=1.59	=1.80	=2.06	

ตารางผนวก 7 (ต่อ)

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	เฉลี่ย
ส่วนต่างระหว่างดอกเบี้ยรับและดอกเบี้ยจ่าย	5.04 - 1.68 = 3.36	5.20 - 1.59 = 3.61	5.97 - 1.80 = 4.17	5.46 - 2.06 = 3.40	3.64
อัตราส่วนเงินปันผลต่อสินทรัพย์รวม (ร้อยละ)	$\frac{4,930.19}{177,885.14} \times 100 = 2.77$	$\frac{5,295.98}{181,908.66} = 2.91$	$\frac{5,728.37}{183,567.53} = 3.12$	$\frac{5,804.27}{188,062.59} = 3.09$	2.97
4. ความเสี่ยงด้านเงินทุนระยะยาว					
อัตราส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (ร้อยละ)	$\frac{76,437.13}{177,885.14} = 42.97$	$\frac{79,162.60}{181,908.66} = 43.52$	$\frac{87,057.34}{183,567.53} = 47.43$	$\frac{88,572.03}{188,062.59} = 47.10$	45.25
อัตราการขยายตัวของทุนเรือนหุ้น (ร้อยละ)	$\frac{75,387.17}{76,437.13} = 1.39$	$\frac{76,437.13}{79,162.60} = 3.57$	$\frac{79,162.60}{87,057.34} = 9.97$	$\frac{87,057.34}{88,572.03} = 1.74$	4.17
อัตราส่วนเงินปันผลต่อกำไรสุทธิ (ร้อยละ)	$\frac{4,930.19}{5,897.01} = 83.60$	$\frac{5,295.98}{6,476.56} = 81.77$	$\frac{5,728.37}{7,575.16} = 75.62$	$\frac{5,804.27}{6,258.78} = 92.74$	83.43

ตารางผนวก 7 (ต่อ)

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	เฉลี่ย
5. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ					
อัตราส่วนสินทรัพย์รวมต่อจำนวนพนักงาน (ล้านบาท:คน)	$\frac{177,885.14}{819} \times 100$ =217.20	$\frac{181,908.66}{822} \times 100$ =221.30	$\frac{183,567.53}{818} \times 100$ =224.41	$\frac{188,062.59}{819} \times 100$ =229.62	223.13
อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อจำนวนพนักงาน (ล้านบาท:คน)	$\frac{3,091.22}{819} \times 100$ =3.77	$\frac{3,001.44}{822} \times 100$ =3.65	$\frac{3,438.30}{818} \times 100$ =4.20	$\frac{4,049.00}{819} \times 100$ =4.94	4.14

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551)

ตารางผนวก 8 การคำนวณอัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ ช่วงปี 2548 – 2551

รายการ	2548	2549	2550	2551	เฉลี่ย
อัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก (ออมทรัพย์พิเศษ)	$112.96/32 = 3.53$	$109.44/32 = 3.42$	$117.32/32 = 3.67$	$117.55/32 = 3.67$	$(3.53+3.42+3.67+3.67) / 4 = 3.57$
อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้	$200.45/32 = 6.26$	$200.45/32 = 6.26$	$208.15/32 = 6.50$	$207.50/32 = 6.48$	$(6.26+6.26+6.50+6.48) / 4 = 6.38$
อัตราเงินปันผล	$200.10/32 = 6.25$	$202.35/32 = 6.32$	$205.05/32 = 6.42$	$205.05/32 = 6.42$	$(6.25+6.32+6.42+6.42) / 4 = 6.35$

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551)

ตารางผนวก 9 อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์

อัตราดอกเบี้ย	ปี 48	ปี 49	ปี 50	ปี 51	เฉลี่ย
อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก					
ธนาคารพาณิชย์ (%)	1.15	2.52	2.08	1.72	1.87
อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้					
ธนาคารพาณิชย์ (MLR) (%)	9.73	11.88	11.63	11.43	11.17

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป.)

ตารางผนวก 10 อัตราดอกเบี้ยและเงินปันผลของสหกรณ์ออมทรัพย์

ลำดับ ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก				อัตราดอกเบี้ยเงินกู้				อัตราเงินปันผล			
		2548	2549	2550	2551	2548	2549	2550	2551	2548	2549	2550	2551
1	สอ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด	2.75	2.62	3.00	3.00	5.55	5.55	5.75	5.55	6.50	6.75	6.75	6.75
2	สอ.มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด	3.50	3.50	3.75	3.75	5.75	5.75	5.75	5.55	6.00	6.50	6.50	6.50
3	สอ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด	3.00	3.00	3.75	3.75	5.55	5.55	5.75	5.75	6.00	6.50	6.50	6.50
4	สอ.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด	3.52	3.50	3.75	3.75	5.55	5.55	5.75	5.75	6.50	6.50	6.50	6.50
5	สอ.กรมชลประทาน จำกัด	3.75	3.50	3.75	3.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.50	6.50	6.50	6.50
6	สอ.ครูกรมสามัญศึกษา จำกัด	3.25	3.25	3.55	3.55	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
7	สอ. กทม. จำกัด	3.50	3.50	3.55	3.55	5.55	5.55	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
8	สอ.พนักงานเทศบาล จำกัด	3.50	3.50	3.55	3.55	5.55	5.55	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
9	สอ.กรมการปกครอง จำกัด	3.55	3.50	3.55	3.55	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
10	สอ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด	3.52	3.50	3.52	3.75	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.25	6.25
11	สอ.กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด	3.55	3.55	3.55	3.55	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.25	6.25
12	สอ.กรมทางหลวง จำกัด	3.55	3.55	3.55	3.55	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00
13	สอ.กรมป่าไม้ จำกัด	3.75	3.50	3.75	3.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.50	6.50	6.50	6.50
14	สอ.ศาลยุติธรรม จำกัด	3.55	3.50	3.75	3.75	6.55	6.55	6.55	6.55	6.55	6.55	6.75	6.75

ตารางผนวก 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก					อัตราดอกเบี้ยเงินกู้					อัตราเงินปันผล				
		2548	2549	2550	2551		2548	2549	2550	2551		2548	2549	2550	2551	
15	สอ.ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ จำกัด	3.50	3.50	3.75	3.75		6.00	6.00	7.00	7.00		6.50	6.50	6.75	6.75	
16	สอ.กระทรวงมหาดไทย จำกัด	3.75	3.50	3.75	3.75		6.00	6.00	7.00	7.00		6.00	6.00	6.25	6.25	
17	สอ.ข้าราชการสรรพากร จำกัด	3.75	3.75	3.75	3.75		6.00	6.00	6.00	6.00		6.00	6.00	6.25	6.25	
18	สอ.ครูกรุงเทพมหานคร จำกัด	3.55	3.50	3.75	3.75		5.55	5.55	6.00	6.00		6.00	6.00	6.00	6.00	
19	สอ.ข้าราชการกรมที่ดิน จำกัด	3.50	3.50	3.75	3.75		7.00	7.00	7.00	7.00		7.00	7.00	7.00	7.00	
20	สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด	3.57	3.27	3.75	3.75		6.00	6.00	6.75	6.50		6.50	6.50	6.50	6.50	
21	สอ.กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงมนุษย์ จำกัด	3.75	3.75	3.75	3.75		6.55	6.55	6.55	6.55		6.55	6.55	6.55	6.55	
22	สอ.กรมการพัฒนาชุมชน จำกัด	3.50	3.25	3.75	3.75		6.00	6.00	6.50	6.50		6.50	6.50	6.50	6.50	
23	สอ.กรมปลัดสัตว์ จำกัด	3.75	3.50	3.75	3.75		6.00	6.00	6.50	6.50		6.50	6.50	6.50	6.50	
24	สอ.กระทรวงวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำกัด	3.75	2.50	3.75	3.75		6.75	6.75	6.75	6.75		5.75	6.00	6.00	6.00	
25	สอ.กระทรวงแรงงาน จำกัด	3.53	3.50	3.75	3.75		6.25	6.25	6.75	6.75		5.75	6.00	6.00	6.00	
26	สอ.กรมวิชาการเกษตร จำกัด	3.52	3.20	3.75	3.75		6.75	6.75	6.75	6.75		6.00	6.00	6.50	6.50	
27	สอ.สภากาชาดไทย จำกัด	3.75	3.75	3.75	3.75		7.00	7.00	7.00	7.00		6.00	6.00	6.00	6.00	

ตารางผนวก 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อสหกรณ์	อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก				อัตราดอกเบี้ยเงินกู้				อัตราเงินปันผล			
		2548	2549	2550	2551	2548	2549	2550	2551	2548	2549	2550	2551
28	สอ.ข้าราชการองค์การบริหารส่วน จังหวัด จำกัด	3.25	3.25	3.50	3.50	7.00	7.00	7.00	7.00	6.00	6.00	6.00	6.00
29	สอ.ข้าราชการสำนักงานอัยการสูงสุด จำกัด	3.75	3.75	3.75	3.75	7.00	7.00	7.00	7.00	6.00	6.00	6.00	6.00
30	สอ. รพช. จำกัด	3.75	3.75	3.75	3.75	6.75	6.75	6.75	6.75	5.75	6.00	6.25	6.25
31	สอ.กรมประมง จำกัด	3.55	3.55	3.75	3.75	6.55	6.55	6.55	6.55	5.75	6.00	6.25	6.25
32	สอ.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม เกล้าธนบุรี จำกัด	3.25	3.20	3.50	3.50	6.25	6.25	6.25	6.25	6.00	6.00	6.25	6.25
รวม		112.96	109.44	117.32	117.55	200.45	200.45	208.15	207.50	200.10	202.35	205.05	205.05

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551)

ภาคผนวก ค
บทสัมภาษณ์การบริหารความเสี่ยงทางการเงินของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้จัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ จำกัด

1. ท่านคิดว่า ปัจจุบันสหกรณ์ประสบปัญหาความเสี่ยงในแต่ละด้านเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางแก้ไข หรือพัฒนาอย่างไร

ด้านสินเชื่อ

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ จำกัด ต้องบอกก่อนว่าทางด้านสินเชื่อควรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การให้สินเชื่อภายใน (ให้สมาชิก) และการให้สินเชื่อแก่ภายนอก (สหกรณ์อื่น) ในส่วนแรกเกี่ยวกับสมาชิกเราไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องสินเชื่อมากนักเพราะปัจจุบันสมาชิกของเราไม่ค่อยได้กู้เงินกับสหกรณ์ ต้องประชาสัมพันธ์ให้มากู้กัน ส่วนใหญ่การให้กับสหกรณ์นั้น การให้สินเชื่อชนิดนี้เป็นการให้สินเชื่อระยะยาวมากกว่าระยะสั้นดังนั้นการจ่ายคืนของสหกรณ์ก็จะไม่มีปัญหาเพราะระยะเวลายาวทำให้ไม่ต้องจ่ายคืนเงินมาก และเราให้สหกรณ์อื่นกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าท้องตลาดมากเพราะถือเป็นการช่วยเหลือกิจการสหกรณ์ด้วยกัน การจะปล่อยให้สหกรณ์อื่นกู้เงินมีคณะกรรมการพิจารณาเงินของสหกรณ์ที่จะมากู้เงินกับเรา การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์นั้นๆ ก่อนการปล่อยกู้ ต้องมีมาตรฐานในการให้กู้เหมือนกัน บางสหกรณ์เราก็ไม่ให้กู้เพราะจะทำให้เกิดความเสี่ยงด้านหนี้เสียเหมือนกัน ไม่ใช่ที่เราปล่อยกู้ทั้งหมด

1) มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกู้ของสมาชิกผู้กู้ในปัจจุบัน พฤติกรรมการชำระหนี้ของสมาชิก ผู้กู้ การติดตามทวงถามหนี้ การป้องกันความเสี่ยงจากหนี้สูญ

ปัจจุบันนี้สมาชิกผู้กู้ของ สอ. จุฬา มีการกู้เงินเพิ่มมากขึ้น เพราะเราลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ลงมาก และมีการให้กู้ได้หลากหลายมาก ถ้าเปรียบเทียบการให้กู้กับสมาชิกเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า เราก็มีให้เลือกมากและมีอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เราจะคำนึงถึงความคุ้มค่าของเงินที่สมาชิกผู้กู้ไป คือ สมาชิกที่ผู้กู้ไปได้ใช้ประโยชน์จากเงินที่ผู้กู้ไปอย่างคุ้มค่าหรือไม่ เอาไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอหรือไม่ เราไม่อยากให้สมาชิกผู้กู้เงินไปเสียเปล่าต้องได้อะไรเพิ่มขึ้นมาจากการกู้เงินด้วย

ด้านการชำระหนี้ของสมาชิก สอ.จุฬา ก็ไม่ค่อยมีปัญหา เราสามารถหักหนี้ได้จากเงินได้ รายเดือนอยู่แล้ว ดังนั้น ความเสี่ยงทางด้านหนี้เสียหรือหนี้สูญไม่ค่อยพบ

2) การกู้ของสหกรณ์ที่มากู้เงินกับ สอ.จุฬา ลดลงบ้างหรือไม่ การติดตามทวงถามหนี้ยากขึ้นกว่าเดิมหรือมีการป้องกันการเสี่ยงจากหนี้สูญอย่างไรบ้าง

อย่างทีกล่าไว้แล้วข้างต้นว่าเรามีคณะกรรมการสำหรับพิจารณาการให้สหกรณ์อื่น ๆ กู้เงิน เราพิจารณากันหลายด้านมากแต่ก็ยังคงเสี่ยงอยู่ เพราะเราไม่สามารถไปใกล้ชิดได้เท่าสมาชิกแต่ก็มีการติดตามเหมือนกัน บางแห่งเราให้ส่งรายงานประจำปีมาให้ทุกปีแต่ก็ยังไม่เคยมีปัญหาในเรื่องหนี้เสียมากนักมีแต่ขอผ่อนผันระยะการใช้คืนให้ยาวออกไป ในปัจจุบันนี้หลายสหกรณ์ไม่จำเป็นต้องกู้เงินจากเราแล้ว ลูกหนี้เราก็ตกลงเหมือนกันตรงนี้ก็ทำให้รายได้เราลดลงด้วย

3) เรื่องอัตราทุนสำรองต่อสินเชื่อที่สหกรณ์ดำรงไว้เป็นอย่างไร

สอ. จุฬา ถือว่ามีทุนสำรองเยอะมาก ไม่เคยมีปัญหาเรื่องกันทุนสำรองเหมือนสหกรณ์อื่น ๆ ตอนนี้หลายสหกรณ์เริ่มมามองทุนสำรองเพราะเป็นทุนที่ไม่มีต้นทุนจริง ๆ อย่างทุนเรือนหุ้นก็ยังมีต้นทุนเป็นเงินปันผล เราเอาทุนสำรองมาใช้ประโยชน์ได้มากเงินที่ปล่อยกู้ส่วนหนึ่งก็มาจากทุนสำรอง ทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝาก จะเห็นว่า สอ. จุฬา มีสวัสดิการมากเกิดจากการมีทุนสำรองไว้มาก ๆ ปัจจุบัน สอ. จุฬา มีทุนสำรองประมาณ 1,300 ล้านบาท จึงไม่มีความเสี่ยงเรื่องอัตราทุนสำรองต่อสินเชื่อมากนัก

4) ด้านสภาพคล่อง (เช่น สหกรณ์มีการจัดหาแหล่งเงินทุนอย่างไร (ภายในภายนอก สั้นยาว) แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ ณ ปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร (เกิน / ขาด / พอใช้) อัตราการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องที่เหมาะสมที่คิดว่าสหกรณ์ควรจะดำรงไว้ และจะแก้ไขหรือพัฒนาหรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

ณ ปัจจุบันนี้ สอ. จุฬา บริหารเงินทุนจากเงินรับฝากมากกว่าจากทุนเรือนหุ้น ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากความไว้วางใจของสมาชิก จะเห็นว่าเรามีทุนเรือนหุ้นที่ถือเป็นแหล่งเงินทุนภายใน 7,000 กว่าล้านบาท แต่เรามีเงินรับฝากถึง 1 หมื่นกว่าล้านบาท การบริหารเงินทุนจากทุนเรือนหุ้นถือว่าการบริหารที่ง่ายก็จริงแต่ก็มีอัตราการจ่ายผลตอบแทนเป็นเงินปันผลเยอะกว่าอัตราดอกเบี้ยมาก เราปันผลคืนให้กับสมาชิกถึงร้อยละ 6 แต่ในขณะที่เงินรับฝากมีอัตราการจ่ายดอกเบี้ยจ่ายแค่ร้อยละ 1.25 - 2.10 เป็นอย่างมาก ถึงแม้เงินรับฝากสมาชิกจะถอนเมื่อไหร่ก็ได้แต่เราอาศัยความเชื่อมั่นต่อสหกรณ์ จะเห็นว่าเราให้อัตราดอกเบี้ยแบบขั้นบันไดและเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ไม่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไปมากนักแต่ก็ต้องสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ สหกรณ์จะมีเงินสดอยู่ในมือไม่มากนัก แต่ละสหกรณ์จำเป็นต้องรู้ถึงสภาพการณ์ของแต่ละสหกรณ์อยู่แล้วว่าจำเป็นต้องใช้เท่าไร เราจะกำหนดไม่ได้ว่าควรต้องรักษาสภาพคล่องไว้เท่าไร ขึ้นอยู่กับแต่ละสหกรณ์มากกว่าว่าแต่ละเดือนเราใช้เงินเท่าไร

5) ด้านอัตราดอกเบี้ย สหกรณ์มีเกณฑ์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยอย่างไร การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์จะเปลี่ยนแปลงเมื่อใด ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อความเคลื่อนไหวของเงินสหกรณ์มากน้อยเพียงไร สหกรณ์มีการควบคุมกระแสเงิน

ไหลเข้าไหลออกอย่างไร และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

สอ. จุฬา ไม่ค่อยมีผลกระทบเรื่องอัตราดอกเบี้ยมากนัก จะเห็นว่า สอ.จุฬา จ่ายดอกเบี้ยเงินรับฝากในอัตราที่ไม่สูงมาก (เงินฝากออมทรัพย์ร้อยละ 1.25 – 1.75) ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ก็ไม่สูงเช่นกัน (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สามัญร้อยละ 6) แต่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากจะไม่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ก็จะไม่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไปเช่นกัน ในด้านการเคลื่อนไหวของเงินของสหกรณ์จะมีไม่มากนักเพราะสมาชิกส่วนหนึ่งเป็นลูกค้าประจำในด้านเงินฝากถึงแม้จะเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยก็ไม่มากนักยังคงมีความเชื่อมั่นต่อสหกรณ์อยู่ ที่จำเป็นคือสหกรณ์ต้องสร้างความเชื่อมั่น ความรักองค์กร ให้สมาชิกเชื่อมั่น รักสถาบัน รักองค์กร ปลุกฝังความมีส่วนร่วมให้กับสมาชิก ต้องทำความเข้าใจกับสมาชิก สอ. จุฬา จะมีจดหมายข่าว เป็นการชี้แจงให้สมาชิกทราบสถานการณ์ของสหกรณ์ ให้สมาชิกได้รับรู้ความเป็นไปของสหกรณ์

6) ด้านเงินลงทุนระยะยาว สหกรณ์มีนโยบายในการลงทุนระยะยาวอย่างไร มีการนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใดที่เป็นระยะยาว การลงทุนของสหกรณ์พิจารณาค่าความเสี่ยงต่อผลตอบแทนอย่างไร มีผลดีผลเสียกับสหกรณ์อย่างไร ควรจะแก้ไขหรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด

นโยบายการลงทุนของสหกรณ์ส่วนหนึ่งจะเป็นการลงทุนระยะยาวที่ได้ผลตอบแทนที่ค่อนข้างสูงโดยให้สหกรณ์อื่นเป็นผู้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก็เป็นระยะยาวมากกว่าระยะสั้น ปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยที่เราให้สหกรณ์อื่นถือว่าไม่สูง (อัตราดอกเบี้ยระยะสั้น 3.25 ระยะยาว 4.50) แต่ก็ทำให้มีรายได้ที่แน่นอนและมากกว่าฝากกับธนาคารพาณิชย์ แต่ตรงนี้ก็ย่อมมีความเสี่ยงเช่นกัน ซึ่งในการปล่อยให้สหกรณ์อื่นก็ต้องมีคณะกรรมการพิจารณาทั้งงบการเงินและสภาพการณ์ทางการเงินของสหกรณ์ที่เราจะปล่อยให้กู้ด้วย นอกจากนี้เราก็นำเงินทุนไปซื้อพันธบัตรหรือสลากของรัฐบาลด้วย จะเห็นว่าเราลงทุนระยะยาวมากกว่าระยะสั้นทำให้สหกรณ์สามารถประมาณการรายได้ที่จะได้ในแต่ละปีได้ ซึ่งก็เป็นผลดีที่สหกรณ์สามารถประมาณการรายได้ที่แน่นอนได้ส่วนเงินทุนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีเราจะต้องมาพิจารณากันว่าจะบริหารจัดการอย่างไร ปีไหนจะมีการครบกำหนดตามสัญญาการกู้เงินต้องเตรียมพร้อมว่าจะนำเงินที่ได้กลับคืนมาไปทำอะไรให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์บ้างต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและระยะเวลาในการลงทุนด้วย

7) ด้านปฏิบัติการ สหกรณ์มีนโยบายควบคุมภายในอย่างไร เพียงพอหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงส่วนใด เครื่องมืออุปกรณ์เพียงพอเหมาะสมหรือไม่ มีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เพียงพอหรือไม่ และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

เนื่องจากกิจการสหกรณ์ต้องอาศัยความเชื่อมั่นจากสมาชิกเป็นอย่างมาก ดังนั้น การควบคุมภายในในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปตามสายงานการบังคับบัญชา ซึ่งเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้วยกันมานาน สวัสดิการเป็นสิ่งจำเป็นที่นอกจากเราจะให้กับสมาชิกแล้ว เราก็ให้กับเจ้าหน้าที่ด้วย นอกจากนี้เรายังมีการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้สอบบัญชี และมีระเบียบข้อบังคับที่ควบคุมการปฏิบัติงานอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาปรับปรุง และจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานทุกระบบงาน มีการนำระบบ Computer เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีขั้นตอนการตรวจสอบและควบคุมการคำนวณจากระบบงาน โดย Computer

1. การบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่อของสหกรณ์ เป็นอย่างไร

ถ้าในเรื่องการปล่อยสินเชื่อให้กับสมาชิก สอ. จุฬา จะเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยเงินกู้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติในแต่ละตำแหน่งงาน ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติงาน ต้องมีการควบคุม ตรวจสอบเอกสารในการให้กู้ที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการผิดพลาดและต้องเป็นไปตามระเบียบ

สำหรับการให้สินเชื่อแก่สหกรณ์อื่น ๆ เรามีคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบอยู่แล้ว และมีข้อกำหนดที่ชัดเจน เรามีบุคลากรที่เป็นนิติกรเพื่อตรวจสอบเอกสารสัญญาให้เป็นที่ยึดเหนี่ยว เรื่องเอกสารสัญญาการกู้เป็นสิ่งจำเป็นเพราะหากมีการฟ้องร้องดำเนินคดีเอกสารเหล่านี้สำคัญมาก

2. แนวทางการจัดการสภาพคล่องของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

สภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์แต่ละสหกรณ์ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความผันแปรของสภาพการณ์ของแต่ละสหกรณ์ ดังนั้น ไม่มีอัตราที่ตายตัวสำหรับการถือสภาพคล่องไว้ จะเห็นว่า สอ. จุฬา บริหารจากเงินฝาก ซึ่งถ้าโดยทั่วไปแล้วจะถือเป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้นเพราะสมาชิกจะถอนเงินเมื่อใดก็ได้ ดังนั้น หากสมาชิกต้องการถอนเงินเป็นจำนวนมากก็จำเป็นต้องมีพร้อมให้สมาชิก เคยมีเหมือนกันที่ สอ. จุฬา ถูกถอนจากสมาชิกว่าหากฝากเงินแล้วจะสามารถถอนเงินได้หรือไม่ สมาชิกโทรมาขอถอนเงินเป็นจำนวนหลายล้านบาท ซึ่งหากไม่มีให้จะทำให้สภาพการณ์ของสหกรณ์สั่นคลอนทันที แต่หากสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ทันที่ การเปิดวงเงินกู้ (OD) ไว้สำรองก็มีความจำเป็นต้องยอมเสียดอกเบี้ยตรงนี้ก็ยิ่งดีกว่าเสียความเชื่อมั่นและศรัทธาจากสมาชิก

3. การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ขึ้นอยู่กับนโยบายของคณะกรรมการ ดังนั้น เมื่อสหกรณ์มุ่งเน้นความกินคืออยู่ดีของสมาชิกจึงมุ่งเน้นผลประโยชน์และสวัสดิการที่สมาชิกพึงได้รับมากกว่าการหวังผลกำไร ดังนั้นในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะอยู่ในอัตราที่ไม่สูงมากนัก แต่มี

การส่งเสริมให้สมาชิกออมเงินด้วยการฝากเงินกับสหกรณ์ซึ่งเป็นการเพิ่มเงินทุนของสหกรณ์ทางหนึ่งด้วย สมาชิกก็มีเงินเก็บสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต ธุรกิจของสหกรณ์มีอยู่ไม่มากนัก การบริหารก็เป็นการบริหารกิจการภายในสหกรณ์เสียมากกว่าการบริหารกิจการภายนอกสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ส่วนใหญ่ในภาพรวมแล้วจะดำเนินธุรกิจกับสมาชิกมากที่สุด เงินทุนส่วนใหญ่ก็มาจากสมาชิก ดังนั้น การที่สมาชิกกินคืออยู่ดีจึงเป็นสิ่งที่สหกรณ์มุ่งหวังจะให้เกิด

4. ในสถานการณ์ปัจจุบันที่สหกรณ์ออมทรัพย์กำลังประสบอยู่คือการลดลงของอัตราการใช้เงินเชื่อ เนื่องจากนโยบายรัฐบาลที่ให้รีไฟแนนซ์หนี้โดยธนาคารของรัฐ ดังนั้น ธนาคารออมสินและธนาคารกรุงไทยจึงดึงลูกค้าไปจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ทำให้ลูกค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ลดลงมา เนื่องจากธนาคารปล่อยกู้ได้มากกว่าและระยะเวลาการผ่อนชำระนานกว่า สหกรณ์มีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไร สหกรณ์ควรจะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์หรือไม่อย่างไร

ในสถานการณ์ปัจจุบันรัฐส่งเสริมให้รีไฟแนนซ์หนี้ได้โดยธนาคารของรัฐเป็นนโยบายที่กระทบกับกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นอย่างมาก และไม่เพียงแต่ดึงลูกค้าไปจากสหกรณ์ออมทรัพย์เท่านั้น บางแห่งสมาชิกต้องลาออกจากสหกรณ์เพราะเงินเดือนไม่พอให้หักหนี้ ไม่มีเงินใช้ จำเป็นต้องลาออกเพื่อเอาเงินค่าหุ้นมาใช้จ่าย บางแห่งสมาชิกกู้ธนาคารพาณิชย์แล้วยังกลับมาอยู่กับสหกรณ์อีกทำให้เกิดปัญหานี้ซ้ำซ้อน หลายแห่งแก้ปัญหาโดยการเพิ่มวงเงินกู้ ขยายวงลดการชำระหนี้เพื่อให้สมาชิกสามารถส่งเงินงวดชำระหนี้ได้ในระยะยาวขึ้น ซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ส่วนหนึ่ง แต่หากสหกรณ์ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบถึงผลได้เสียที่แตกต่างกันระหว่างสหกรณ์กับธนาคารพาณิชย์ เช่น สหกรณ์มีเงินเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกที่กู้ทุกสิ้นปี สหกรณ์หลายแห่งขาดการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ ไม่น่าจะมีสหกรณ์ไหนที่คิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงกว่าธนาคารพาณิชย์และไม่น่าจะมีสหกรณ์ไหนที่ให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์แล้วอยู่ได้ แม้แต่ สอ.จุฬาฯ เองที่เชื่อว่าสมาชิกมีความเชื่อมั่นต่อสหกรณ์ยังไม่กล้าที่จะลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์หรือปล่อยกู้ในอัตราที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์แน่

สหกรณ์มีสมาชิกเพียงกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งไม่หลากหลายเท่าธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น การที่จะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์เป็นไปได้ยากเพราะสมาชิกมีแค่กลุ่มคนในองค์กรไม่มากเท่ากับธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินธุรกิจกับบุคคลทั่วไป แต่หากมองในด้านธุรกิจกับกลุ่มคนที่เป็นสมาชิก สหกรณ์ในองค์กรต่าง ๆ เหล่านั้น สหกรณ์มีศักยภาพพอที่จะแข่งกับธนาคารพาณิชย์ได้เพราะสหกรณ์เข้าถึงสมาชิกได้มากกว่า สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับกลุ่มคนในองค์กรหรือสมาชิกได้ดีกว่าธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้หากสหกรณ์หลาย ๆ สหกรณ์มารวมกันให้ความร่วมมือกัน เช่น

ชุมนุมสหกรณ์ หรือใดก็ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์พยายามผลักดันอยู่ก็เป็นการดี สามารถช่วยเหลือกันได้หากเกิดปัญหากับสหกรณ์ด้วยกัน

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้จัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหิดล จำกัด

1. ท่านคิดว่า ปัจจุบันสหกรณ์ประสบปัญหาความเสี่ยงในแต่ละด้านเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร และมี แนวทางแก้ไข หรือพัฒนาอย่างไร

1.1 ด้านสินเชื่อ

ในด้านสินเชื่อ สอ.มหิดล มีความเสี่ยงในด้านนี้น้อยเพราะสามารถหักเงินได้รายเดือนได้จาก ต้นสังกัดของสมาชิกเลย แต่ก็มีบ้างที่สมาชิกหันไปกู้เงินกับธนาคารพาณิชย์ทำให้แนวโน้มลูกหนี้ของสหกรณ์ลดลง แต่ก็ไม่มาก ส่วนหนึ่งมาจากสมาชิกหันไปกู้เงินกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งหากเงินเดือนไม่พอหัก สอ. มหิดล จะไม่ให้กู้เงินสามัญอีกอยู่แล้ว ในเรื่องนี้มีข้อบังคับที่ตายตัวซึ่งสมาชิกทุกคนทราบคืออยู่แล้ว การปล่อยเงินกู้ก็มีคณะกรรมการพิจารณาซึ่งมีความรัดกุมพอสมควร นอกจากสินเชื่อที่ปล่อยให้กับสมาชิกแล้ว ยังมีเงินให้กู้กับสหกรณ์อื่น ๆ ด้วย สำหรับความเสี่ยงทางด้านนี้ถือว่ามีความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่อให้กับสมาชิก เพราะเป็นการปล่อยเงินกู้ในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แต่ทั้งนี้ สอ. มหิดล ก็มีระเบียบข้อบังคับและมีคณะกรรมการพิจารณาการปล่อยเงินให้สหกรณ์อื่น ๆ กู้ที่แน่นอน สหกรณ์ที่จะกู้เงินจำเป็นต้องส่งรายงานประจำปี รวมทั้งงบการเงินต่าง ๆ ด้วย รายละเอียดของสหกรณ์ การศึกษาสภาพการณ์ทางการเงินของสหกรณ์อื่น ๆ ที่จะมากู้เงินเราเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก ในส่วนนี้จะลดความเสี่ยงจากการปล่อยเงินกู้ ซึ่งตรงนี้จะมองในด้านของการลงทุนก็ได้เพราะการให้สหกรณ์อื่น ๆ กู้ก็ถือเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งเช่นกัน หากจะถามว่าในการนำเงินไปลงทุนกับสินเชื่อที่ให้กับสหกรณ์อื่นเป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงหรือไม่ แนวโน้มในการให้สินเชื่อกับสหกรณ์อื่น ๆ ของ สอ.มหิดล ยังไม่เคยพบปัญหาหนี้สูญ เพราะเท่าที่มีปล่อยให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินก็ได้รับการชำระตามกำหนด และต้องคืนทั้งต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาที่สั้นพอแต่ก็ถือว่าการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับสหกรณ์และสหกรณ์สามารถประมาณการรายได้ของแต่ละปีจากเงินให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมได้

1.2 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกู้ของสมาชิกผู้กู้ในปัจจุบัน พฤติกรรมการชำระหนี้ของสมาชิก ผู้กู้ การติดตามทวงถามหนี้ การป้องกันความเสี่ยงจากหนี้สูญ

สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกู้ของสมาชิกในปัจจุบันของ สอ. มหิดล นั้น แนวโน้มลูกหนี้ของเราลดลงบ้างเล็กน้อย แต่ก็ไม่มากนัก สำหรับการติดตามทวงถามหนี้

ก็มีเจ้าหน้าที่ประจำที่คอยทวงถามหนี้ ในด้านหนี้สูญมีน้อยมากสำหรับ สอ. มหิดล ซึ่งเป็นเพราะสามารถหักเงินได้รายเดือนได้จากต้นสังกัด นอกจากนี้แล้วในการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกจะมีระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ ซึ่งก็ถือปฏิบัติกันมาตลอดโดยมีการควบคุมจากคณะกรรมการเงินกู้ อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบกิจการอีกด้วย ซึ่งก็เป็นการควบคุมภายในของสหกรณ์ที่ถือว่ามีประสิทธิภาพตามโครงสร้างสหกรณ์ ส่วนของหนี้สูญเกิดจากสมาชิกที่มีความจำเป็นต้องออกจากงานหรือถูกให้ออกก่อนกำหนดแต่ก็มีน้อยมากซึ่งสหกรณ์จะเรียกเก็บจากผู้ค้ำประกันซึ่งมีเงินได้รายเดือนอยู่แล้วทำให้ลดความเสี่ยงในเรื่องหนี้สูญลงได้

1.3 เรื่องอัตราทุนสำรองต่อสินเชื่อที่สหกรณ์ดำรงไว้เป็นอย่างไร

ในเรื่องทุนสำรองทาง สอ.มหิดล ก็มีความเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องดำรงไว้ เพราะทุนสำรองถือเป็นเงินทุนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายเลย อย่างทุนเรือนหุ้นยังไม่ความจำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลคืนให้กับสมาชิก ซึ่งหากมีเป็นจำนวนมากก็ถือเป็นภาระอย่างหนึ่งของ สอ.มหิดล เช่นกัน ซึ่งในแต่ละปีจะมีการกันทุนสำรองไว้จากกำไร สอ.มหิดล จึงมีความพยายามที่จะเพิ่มขึ้นให้มากเพื่อจะได้นำทุนส่วนนี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งก็เป็นปัญหาของเราด้วยเหมือนกันเพราะจะทำให้เงินปันผลที่จ่ายคืนให้กับสมาชิกลดลงเพราะเป็นการกันจากกำไรสุทธิเช่นเดียวกัน ซึ่งต้องพยายามทำความเข้าใจกับสมาชิกเป็นอย่างมาก การมีทุนสำรองมาก ๆ ก็เป็นการดีเพราะเราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก

1.4 ด้านสภาพคล่อง (เช่น สหกรณ์มีการจัดหาแหล่งเงินทุนอย่างไร (ภายใน ภายนอก สั้นยาว) แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ ณ ปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร (เกิน / ขาด / พอใช้) อัตราการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องที่เหมาะสมที่คิดว่าสหกรณ์ควรจะดำรงไว้ และจะแก้ไขหรือพัฒนาหรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

หากจะกล่าวถึงความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง สอ. มหิดล มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องส่วนเกินมากกว่าการขาดสภาพคล่อง เพราะส่วนหนึ่งเรามีทุนเรือนหุ้นมาก มีเงินรับฝากมาก ซึ่งก็ต้องมีการสกัดกั้นเงินฝากบ้าง เช่น รับฝากได้ไม่เกินวงเงินที่เรากำหนด เพราะเงินฝากถือเป็นรายจ่ายในด้านดอกเบี้ยจ่าย แต่เราก็มองว่ามีมากกว่าขาด เพราะหากขาดสภาพคล่องทางการเงินเราจำเป็นต้องกู้ยืมจากที่อื่น ซึ่งตรงนี้เราจะเสียดอกเบี้ยเงินกู้มากกว่าจ่ายดอกเบี้ยจ่ายให้กับสมาชิก จ่ายดอกเบี้ยให้กับสมาชิก สมาชิกยังเห็นคุณค่าของสหกรณ์ในการฝากเงินกับสหกรณ์แล้วได้ดอกเบี้ยมากกว่าธนาคารพาณิชย์ คิดว่าที่เราจะต้องไปเสียดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินจากภายนอก หากเราบริหารจัดการภายในได้ก็ย่อมดีกว่าบริการการเงินจากการกู้ยืมเงินจากภายนอก สำหรับการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ คิดว่าขึ้นอยู่กับความต้องการใช้เงินของสหกรณ์มากกว่า จะดูจากการถอนเงินรับฝากอย่างเดียวก็ไม่ได้จำเป็นต้องคำนึงถึงการปล่อยเงินกู้ด้วย ต้อง

ประมาณการได้ว่าในแต่ละเดือนสหกรณ์จำเป็นต้องใช้เงินสำหรับการปล่อยกู้เท่าไร มีสำรองไว้เพื่อสมาชิกถอนเงินฝากประมาณ 5 - 10 % ของเงินรับฝากพอหรือไม่ ต้องดูย้อนหลังไปว่าในปีที่ผ่านมา ๆ มามีการถอนเงินช่วงไหนบ้าง เช่น ช่วงเปิดเทอมของนักเรียนสมาชิกจะมาถอนเงินมากก็จำเป็นต้องกันเงินไว้มากหน่อยในช่วงนั้น และไม่ใช่แค่ดูว่าเราควรสำรองไว้แค่ไหนต้องคำนึงด้วยว่ารายรับที่เราจะได้รับในแต่ละเดือนมีมากหรือไม่ หากเรากันเงินไว้มากบวกกับรายรับที่สหกรณ์จะได้รับในแต่ละเดือนแล้วมากเกินไปก็ไม่ได้ ถือว่าการบริหารการเงินที่ผิดพลาดเพราะแทนที่จะนำเงินที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นแก่กิจการกลับถือไว้เพราะกลัวว่าจะมีเงินไม่พอใช้ ซึ่งหากไม่ได้ใช้ประโยชน์จากเงินที่กันไว้จริง ๆ ก็ไม่เกิดประโยชน์ที่จะถือหรือสำรองไว้เลย

1.5 ด้านอัตราดอกเบี้ย สหกรณ์มีเกณฑ์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยอย่างไร การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์จะเปลี่ยนแปลงเมื่อใด ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อความเคลื่อนไหวของเงินสหกรณ์มากน้อยเพียงไร สหกรณ์มีการควบคุมกระแสเงินไหลเข้าไหลออกอย่างไร และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของ สอ.มทิล ขึ้นอยู่กับอัตราของธนาคารพาณิชย์เราจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไปแต่ก็ไม่สูงมาก เพราะจะทำให้เงินรับฝากมากเกินไปจนเกินไป การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ก็เช่นกันจะกำหนดในอัตราที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยก็เป็นไปตามตลาด คือ ธนาคารพาณิชย์ปรับเรากี่ปรับ ซึ่งผลกระทบที่มีต่อสหกรณ์มีแน่นอนมีทั้งผลกระทบกับสมาชิกและสหกรณ์ด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ลดลงนั้นทำให้รายได้ลดแน่นอน หากจะถามว่าจำเป็นต้องปรับทั้งเงินกู้และเงินรับฝากไปพร้อม ๆ กันหรือไม่ ตอบได้เลยว่าไม่จำเป็นแต่เราต้องดูอัตราของตลาด สองสามปีที่ผ่านมาอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลดลงตลอดหากสหกรณ์ไม่ลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลงตามก็มีผลให้เงินฝากไหลเข้าแน่นอนอยู่แล้ว หากการบริหารจัดการทางการเงินพร้อมรับได้กับเงินฝากที่ไหลเข้าก็ไม่จำเป็นต้องลดอัตราดอกเบี้ยเลย แต่หากการไหลเข้าของเงินฝากมีผลต่อรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ขณะที่เงินก็มากองอยู่โดยไม่สามารถบริหารจัดการได้ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะให้เงินรับฝากไหลเข้ามาต่อไป จำเป็นต้องลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อสกัดการไหลเข้าของเงินรับฝากเหมือนกัน สำหรับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์แน่นอนรายได้ต้องลดลงแต่ก็เป็นผลดีเป็นประโยชน์กับสมาชิกที่กู้เงิน ซึ่งก็ต้องดูสถานการณ์ทางการเงินโดยรวมด้วยว่ามีความจำเป็นแค่ไหนในการลดอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินให้กู้

1.6 ด้านเงินลงทุนระยะยาว สหกรณ์มีนโยบายในการลงทุนระยะยาวอย่างไร มีการนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใดที่เป็นระยะยาว การลงทุนของสหกรณ์พิจารณาความเสี่ยงต่อผลตอบแทนอย่างไร มีผลดีผลเสียกับสหกรณ์อย่างไร ควรจะแก้ไขหรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด

การลงทุนของสหกรณ์ส่วนหนึ่งเป็นการลงทุนระยะยาวจากการให้สหกรณ์อื่น ๆ กู้ยืม และการลงทุนในพันธบัตรซึ่งให้ผลตอบแทนที่แน่นอนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังนำเงินทุนส่วนหนึ่งไปลงทุนในหุ้นแต่เป็นหุ้นซึ่งเป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ การลงทุนของสหกรณ์มีการควบคุมอยู่โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ แต่ที่สำคัญคือ สมาชิกก็มองอยู่เช่นกันว่าคณะกรรมการนำเงินของเค้าไปทำอะไรบ้าง เกิดประโยชน์คืนแก่สมาชิกมากแค่ไหน มีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด มีผลดีผลเสียกับกิจการสหกรณ์อย่างไร เพราะกิจการสหกรณ์อาศัยความเชื่อมั่นของสมาชิกเป็นหลัก หากการลงทุนของสหกรณ์ไม่ทำให้เกิดประโยชน์แต่เห็นผลในทางลบมาก ๆ กิจการของสหกรณ์ก็อยู่ไม่ได้แน่นอน สมาชิกลาออกถอนหุ้นกันหมด

1.7 ด้านปฏิบัติการ สหกรณ์มีนโยบายควบคุมภายในอย่างไร เพียงพอหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงส่วนใด เครื่องมืออุปกรณ์เพียงพอเหมาะสมหรือไม่ มีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เพียงพอหรือไม่ และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

สหกรณ์มีโครงสร้างการบริหารงานที่คล้าย ๆ กัน แต่การบริหารจัดการภายในเป็นของคณะกรรมการและผู้จัดการสหกรณ์เป็นส่วนใหญ่ มีการแบ่งหน้าที่มีหัวหน้าคอยควบคุมทุก ๆ หน้าที่ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้วยกันมานานมีความจงรักภักดีต้ององค์กรพอสมควร มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานบ้างเหมือนกันแต่มีไม่มากนักที่จะมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่กัน ส่วนหนึ่งมีระเบียบ ข้อบังคับที่ให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติกันอยู่แล้ว การทำงานมีประสิทธิภาพพอสมควรเท่าที่ผ่านมาไม่มีการทุจริตหรือการฉ้อโกงเกิดขึ้นในสหกรณ์เลย เครื่องมืออุปกรณ์ก็พร้อมสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีการพัฒนาบุคลากร ในแต่ละปีจะมีการจัดสัมมนาและส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมสัมมนาทั้งกับสันนิบาตสหกรณ์และชุมนุมด้วยก็ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรส่วนหนึ่ง ในส่วนของเครื่องมืออุปกรณ์ก็มีความพร้อมมีการนำระบบงานโดยคอมพิวเตอร์มาใช้ทำให้สะดวกต่อการปฏิบัติงาน

2. การบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่อของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

สอ. มหิดล บริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่อโดยใช้ระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เป็นหลัก การปล่อยเงินกู้ของสหกรณ์มีข้อกำหนดที่แน่นอน มีการตรวจสอบได้รายเงินเดือนของสมาชิก จากต้นสังกัดที่จ่ายเงินเดือน และสามารถหักเงินได้รายเดือนจากต้นสังกัดเลยทำให้ลดความเสี่ยงด้านนี้ไปมาก

หากจะกำหนดกฎเกณฑ์ว่าสหกรณ์ควรดำเนินการอย่างไรในด้านสินเชื่อ คงจะกำหนดได้ยาก เพราะสภาพแวดล้อมของแต่ละแห่งแตกต่างกันแต่โดยรวมแล้วสหกรณ์ออมทรัพย์ควรมีระเบียบและข้อบังคับที่กำหนดไว้และจำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดด้วย มีการควบคุมโดยคณะกรรมการ ซึ่งคิดว่าสหกรณ์ทุกแห่งก็เป็นเช่นเดียวกัน โดยภาพรวมแล้วสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่น่าจะมีความเสี่ยงด้านสินเชื่อมากนักเพราะสามารถหักเงินได้รายเดือนได้อยู่แล้ว

3. แนวทางการจัดการสภาพคล่องของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

ในภาพรวมของ สอ. มหิดล อย่างที่กล่าวแล้วข้างต้นว่ามีสภาพคล่องส่วนเกินมากกว่าขาดสภาพคล่อง ดังนั้นปัญหาของการจัดการสภาพคล่องส่วนเกินก็จะจัดการกับสภาพคล่องที่มีมากอย่างไร สำหรับ สอ. มหิดล นำเงินไปลงทุนในระยะยาวที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าระยะสั้น ทั้งที่สภาพคล่องส่วนเกินส่วนหนึ่งมาจากเงินรับฝากที่ถือว่าเป็นระยะสั้น แต่เราก็สามารถปรับให้เป็นระยะยาวได้โดยการให้ดอกเบี้ยแบบขั้นบันได ซึ่งเมื่อครบกำหนดจะก้าวกระโดดอัตราดอกเบี้ยขึ้นไปในอัตราที่สูงเพื่อเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกฝากเงินกับเรานาน ๆ

อย่างที่กล่าวแล้วว่าสภาพการณ์ของแต่ละสหกรณ์ไม่เหมือนกัน การบริหารการเงินก็ไม่มีอะไรที่ตายตัวแน่นอน ต้องวิเคราะห์สภาพการณ์ของตนเองให้ได้ว่า ณ ปัจจุบันสหกรณ์ของเราประสบสภาพการณ์อย่างไรบ้างมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเงินอย่างไร ส่วนหนึ่งเป็นการคาดการณ์ในอนาคตมากกว่าจึงไม่ควรมึกฎเกณฑ์แน่นอนว่าสหกรณ์ควรดำรงสภาพคล่องไว้เท่าใด ขึ้นอยู่กับการบริหารงานของกรรมการและฝ่ายจัดการ

4. การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

การบริหารเงินทุนของสหกรณ์เป็นการบริหารจากฝ่ายจัดการและคณะกรรมการ สหกรณ์ที่จำเป็นต้องร่วมมือกัน ฝ่ายจัดการมีข้อมูลทางการเงินพร้อมแต่ไหนให้แก่คณะกรรมการ เพื่อเป็นประโยชน์กับคณะกรรมการในการบริหารจัดการเงินทุนได้มากเท่านั้น ข้อมูลทางการเงินมีทั้งข้อมูลภายในและภายนอกสหกรณ์ ข้อมูลภายในสหกรณ์เช่น การปล่อยสินเชื่อใช้เงินมากน้อย

เพียงใดในแต่ละเดือน เงินฝากที่สมาชิกมีเข้ามาฝากมีมาน้อยเพียงใด การประมาณการทางการเงินก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารเงินทุน สำหรับข้อมูลภายนอกสหกรณ์ เช่น อัตราดอกเบี้ยของธนาคารต่าง ๆ ชุมชุมสหกรณ์ หรือสหกรณ์ที่ใกล้เคียงกับสหกรณ์เราเป็นเช่นไรก็เป็นผลดีในการตัดสินใจลงทุนของคณะกรรมการ

5. ในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่สหกรณ์ออมทรัพย์กำลังประสบอยู่คือการลดลงของอัตราการให้สินเชื่อ เนื่องจากนโยบายรัฐบาลที่ให้รีไฟแนนซ์หนี้โดยธนาคารของรัฐ ดังนั้น ธนาคารออมสินและธนาคารกรุงไทยจึงดึงลูกค้าไปจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ทำให้ลูกค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ลดลงมา เนื่องจากธนาคารปล่อยกู้ได้มากกว่าและระยะเวลาการผ่อนชำระนานกว่า สหกรณ์มีแนวทางการแก้ไขปัญหายังไร สหกรณ์ควรจะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์หรือไม่อย่างไร

ถ้าจะมองสหกรณ์ออมทรัพย์ในฐานะสถาบันการเงินเหมือนสถาบันการเงินทั่วไป ก็น่าที่จะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ได้ แต่ในฐานะสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่ไม่มุ่งหวังกำไรแล้วจะแข่งขันกับสถาบันการเงินเช่นธนาคารพาณิชย์ทั่ว ๆ ไปแล้วคงแข่งขันได้ยาก เพราะสหกรณ์มีข้อจำกัดมากกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไปมาก ทั้งระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เอง ทั้งพระราชบัญญัติสหกรณ์ที่มีข้อจำกัดในการลงทุน การแข่งขันทางการเงินควรมีอิสระในการบริหารจัดการแต่สหกรณ์มีข้อจำกัดหลายอย่างในการลงทุน อีกส่วนหนึ่งสหกรณ์จำเป็นต้องคำนึงถึงสมาชิกส่วนรวมเป็นหลัก

สำหรับปัญหาการรีไฟแนนซ์หนี้ตามนโยบายของรัฐบาลที่ทำให้ลูกค้าของสหกรณ์ลดลงนั้น เป็นปัญหาใหญ่สำหรับสหกรณ์เพราะรายได้หลักส่วนใหญ่ของสหกรณ์มาจากลูกค้าซึ่งหากลดลงนั้นหมายถึงกำไรที่ลดลงด้วย ณ ปัจจุบันนี้หลายสหกรณ์ประสบปัญหานี้มาก ซึ่งก็แก้ไขปัญหามาตามสภาวะการณ์ เช่น ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลงเพื่อสกัดกั้นไม่ให้สมาชิกหันไปกู้ยืมเงินจากธนาคารรวมถึงการขยายวงเงินกู้เพิ่มขึ้นและยังต้องขยายวงลดการชำระหนี้ของสมาชิกด้วยตรงนี้ก็ถือเป็นการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์เหมือนกัน เราต้องพยายามดึงลูกค้าซึ่งก็คือสมาชิกของสหกรณ์ให้ยังคงมาใช้บริการของสหกรณ์อยู่เหมือนเดิม การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบความเคลื่อนไหวของสหกรณ์ก็เป็นสิ่งที่คิดที่หลายสหกรณ์ควรทำเพื่อให้สมาชิกทราบว่าขณะนี้อัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินกู้ของสหกรณ์มีการปรับเปลี่ยนอย่างไร ทำให้สมาชิกเห็นประโยชน์จากการใช้บริการกับสหกรณ์

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้จัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด

1. ท่านคิดว่า ปัจจุบันสหกรณ์ประสบปัญหาความเสี่ยงในแต่ละด้านเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางแก้ไข หรือพัฒนาอย่างไร

1.1 ด้านสินเชื่อ

ในด้านสินเชื่อของสหกรณ์หากเป็นการให้สินเชื่อภายในกิจการสหกรณ์คือให้กับสมาชิกไม่ค่อยมีปัญหาในด้านนี้นักเพราะสามารถหักเงินได้รายเดือนกับสมาชิกสหกรณ์ได้อยู่แล้ว แต่ในด้านสินเชื่อกับภายนอก คือ การให้สินเชื่อกับสหกรณ์อื่น ๆ เราเคยประสบปัญหาหนี้สูญมาแล้วก็ต้องตัดหนี้สูญหลายปีเหมือนกัน ถือเป็นบทเรียนในการให้สินเชื่อแก่สหกรณ์อื่น ๆ ปัจจุบันนี้มีการตรวจสอบรอบคอบมากขึ้น มีคณะกรรมการชุดเล็กเพื่อศึกษางบการเงินของสหกรณ์ที่จะมากู้เงินและยังต้องเข้าคณะใหญ่ด้วย ถึงจะปล่อยกู้ได้ช้ากว่าเดิมแต่ก็ต้องยอมเพราะถือเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการทั้งคณะด้วย บางครั้งจำเป็นต้องของบการเงินย้อนหลังไปถึง 3 - 4 ปีก็ต้องตรวจสอบกัน ปัจจุบัน สอ.เกษตรฯ ให้สินเชื่อกับสหกรณ์อื่นน้อยลง

1.2 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกู้ของสมาชิกผู้กู้ในปัจจุบัน พฤติกรรมการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ การติดตามทวงถามหนี้ การป้องกันความเสี่ยงจากหนี้สูญ

พฤติกรรมการกู้เงินของสมาชิกและการชำระหนี้ของสมาชิกก็ยังคงเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก สำหรับการติดตามทวงถามหนี้ก็เป็นไปตามสัญญาเงินกู้ที่จะมีผู้ค้ำประกัน ส่วนหนึ่งของหนี้สูญจากสมาชิมาจากการพ้นจากการเป็นสมาชิก แต่ก็มีเงินประกันส่วนหนึ่งที่สามารถชำระหนี้ได้ และนอกจากนี้ยังมีผู้ค้ำประกันเงินกู้ในแต่ละสัญญาอยู่แล้ว ซึ่งก็ถือว่าเป็นการป้องกันความเสี่ยงจากหนี้สูญได้ส่วนหนึ่ง

1.3 เรื่องอัตราทุนสำรองต่อสินเชื่อที่สหกรณ์ดำรงไว้เป็นอย่างไร

ทุนสำรองมีความจำเป็นต่อสหกรณ์เป็นอย่างยิ่ง สอ.มก. พยายามเพิ่มทุนสำรองทุก ปีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ในขณะเดียวกันก็จะไม่ทำให้กระทบกับสมาชิกมากนักในส่วนของเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน เพราะสำหรับ สอ.มก. แล้วเหมือนเป็นสัญญาใจระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิกเลยว่าเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่สหกรณ์จะจ่ายคืนให้กับสมาชิกจะไม่ลดลงไปกว่าปีก่อน แต่ทุนสำรองสำหรับสหกรณ์ถือเป็นเงินทุนที่ไม่มีต้นทุนเลย หากสหกรณ์ไหนมีมากก็ถือเป็นความโชคดียิ่งเพราะสามารถจะนำเงินทุนสำรองมาใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ได้มากมายมหาศาล

1.4 ด้านสภาพคล่อง (เช่น สหกรณ์มีการจัดหาแหล่งเงินทุนอย่างไร (ภายใน ภายนอก สั้นยาว) แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ ณ ปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร (เกิน / ขาด / พอใช้)

อัตราการค้าสินทรัพย์สภาพคล่องที่เหมาะสมที่คิดว่าสหกรณ์ควรจะดำรงไว้ และจะแก้ไขหรือพัฒนาหรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

ในด้านสภาพคล่องทางการเงินมีความจำเป็นสำหรับสหกรณ์เป็นอย่างยิ่ง ณ ปัจจุบัน สอ. มก. ถือว่าไม่ขาดไม่เกิน จะว่าพอดีหรือไม่ก็ตอบไม่ได้เหมือนกัน เพราะในแต่ละเดือนก็จะใช้เงินที่แตกต่างกัน บางเดือนอาจจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินมากหน่อย บางเดือนก็มีเหลือเก็บก็เหมือนกับการบริหารการเงินทั่ว ๆ ไป เราไม่สามารถทราบตัวเลขที่แท้จริงได้ว่าจะต้องใช้เงินเท่านี้เท่านั้น แต่เราสามารถคาดคะเนได้จากอดีตที่ผ่านมา การเก็บสถิติการใช้จ่ายเงินของแต่ละเดือนในแต่ละปีเป็นสิ่งที่จำเป็นในการบริหารการเงิน ทำให้เราทราบได้ว่า ณ ปัจจุบันนี้เราควรมีเงินซักเท่าไรสำหรับสำรองไว้เพื่อเหลือเผื่อขาด มากกว่าที่จะเป็นตัวเลขกำหนดไว้สำหรับในแต่ละวัน เป็นไปไม่ได้เพราะเราไม่สามารถทราบได้เลยว่าสมาชิกจะมาถอนเงินเมื่อไหร่ หากถ้ามีความจำเป็นต้องใช้เงินก็ต้องถอนไม่มีใครฝากเงินไว้เพราะเสียคอกเบี้ยหรือ

1.5 ด้านอัตราดอกเบี้ย สหกรณ์มีเกณฑ์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยอย่างไร การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์จะเปลี่ยนแปลงเมื่อใด ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อความเคลื่อนไหวของเงินสหกรณ์มากน้อยเพียงไร สหกรณ์มีการควบคุมกระแสเงินไหลเข้าไหลออกอย่างไร และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสหกรณ์เลย เพราะอัตราดอกเบี้ยถือเป็นกลไกสำหรับบริการกิจการของสหกรณ์เลย ดังนั้น การรักษาสมดุลระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งแน่นอนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงเงินรับฝากก็เยอะตามแต่หากเงินฝากไหลเข้ามามาก ๆ คุณสามารถบริหารจัดการได้ดีพอสำหรับจ่ายดอกเบี้ยหรือไม่และเช่นกัน เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดลงสมาชิกก็มากู้เงินเยอะตามไปด้วย อัตราดอกเบี้ยนี้และถือเป็นกลไกในการควบคุมกระแสเงินที่ไหลเข้าและออกจากสหกรณ์ แต่การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพโดยรวมด้วย เพราะถ้าพึ่งสหกรณ์ไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่สนใจใครได้ เรายังคงต้องคำนึงถึงสถานะเศรษฐกิจส่วนรวมด้วย ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ทั่วไปลดอัตราดอกเบี้ยลง สหกรณ์กลับประกาศขึ้นดอกเบี้ยก็เป็นไปไม่ได้อยู่แล้ว

1.6 ด้านเงินลงทุนระยะยาว สหกรณ์มีนโยบายในการลงทุนระยะยาวอย่างไร มีการนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใดที่เป็นระยะยาว การลงทุนของสหกรณ์พิจารณาจากความเสี่ยงต่อผลตอบแทนอย่างไร มีผลดีผลเสียกับสหกรณ์อย่างไร ควรจะแก้ไขหรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด

การบริหารการเงินเป็นเรื่องที่อ่อนไหวมาก โดยเฉพาะสหกรณ์เป็นสถาบันที่เรียกได้ว่าอาศัยความเชื่อมั่น เชื่อถือของสมาชิกเป็นหลัก การลงทุนทุกอย่างของสหกรณ์อยู่ในสายตาของสมาชิกตลอด ถึงแม้ว่าจะเป็นการบริหารงานของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการก็ตามแต่ทุกอย่างที่คณะกรรมการและฝ่ายจัดการดำเนินการไปต้องมีคำตอบให้สมาชิกเสมอ สำหรับ สอ.มก. จะมีคณะกรรมการสำหรับบริหารเงินทุนไม่ว่าจะดูกันเป็นอาทิตย์หรือเป็นเดือนเราต้องดูทุกวันว่าวันนี้มีเงินเข้า - ออกเท่าไร ฦ วันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตลาด ตราสารต่าง ๆ ไปอย่างไรบ้าง เพราะทุกวันนี้การเปลี่ยนแปลงมีมากและเร็วมาก ดังนั้น การลงทุนต้องดูทุก ๆ วัน ต้องตามให้ทัน ในด้านการลงทุนอย่างที่เราได้ข้างต้นว่าไม่ได้ลงทุนภายในกับสมาชิกเท่านั้น มีการลงทุนภายนอกคือให้สหกรณ์อื่นกู้ด้วย นอกจากนั้นก็เป็นการลงทุนในตราสารต่าง ๆ มีการซื้อหุ้นบ้างเหมือนกัน จึงต้องมีการติดตามกันทุก ๆ วันว่าวันนี้ตลาดเป็นอย่างไรบ้าง หากจะถามถึงความเสี่ยงในด้านการลงทุนแล้วย่อมมีความเสี่ยงแน่นอนและมีมากกว่าในด้านอื่น ๆ ด้วย แต่หากสหกรณ์ไม่กล้าเสี่ยง ฦ ปัจจุบันนี้ไม่มีทางที่จะทำกำไร ได้เท่ากับที่ผ่านมาเลย เพราะแนวโน้มของลูกหนี้ก็ลดลงมาก การกู้เงินจากสหกรณ์ด้วยกันก็ลดลง แนวทางการลงทุนของสหกรณ์จึงจำเป็นต้องเป็นการบังคับกตลย ๆ ว่าสหกรณ์จำเป็นต้องมองตลาดทุนบ้างแล้ว หากไม่เช่นนั้นแล้วก็จะจะมีเงินล้นมากแล้วก็ไม่รู้จะเอาเงินนั้นไปทำอะไรให้เกิดประโยชน์ได้ ถ้าจะถามว่าสหกรณ์ควรเสี่ยงกับการลงทุนหรือไม่ ก็ต้องตอบคำถามว่าสหกรณ์ต้องการจะเติบโตมากกว่านี้หรือไม่ หากต้องการความเจริญเติบโตมากกว่านี้ก็ต้องเริ่มที่จะลงทุนในตลาดต่าง ๆ มากขึ้น อย่าลืมนว่าความเสี่ยงสูงผลตอบแทนที่ได้ก็ย่อมสูงตามเช่นกัน

1.7 ด้านปฏิบัติการ สหกรณ์มีนโยบายควบคุมภายในอย่างไร เพียงพอหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงส่วนใด เครื่องมืออุปกรณ์เพียงพอเหมาะสมหรือไม่ มีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เพียงพอหรือไม่ และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

ด้านการปฏิบัติการของสหกรณ์มีความเสี่ยงน้อยมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานกันมานานทำให้มีความผูกพันต่อองค์กร สำหรับการควบคุมภายในก็เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามอยู่แล้ว โครงสร้างองค์กรสหกรณ์เป็นโครงสร้างที่มีการควบคุมกันเป็นลำดับชั้นอยู่แล้ว ในการควบคุมที่มีประสิทธิภาพหากแต่ละฝ่ายแต่ละสาขางานต้องเชื่อมโยงกันต้องทำงานร่วมกันโดยที่ในแต่ละหน้าที่ก็มีข้อปฏิบัติให้ถือปฏิบัติอยู่แล้วจึงไม่น่าจะมีปัญหาในด้านการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกส่วนหนึ่งงานสหกรณ์เป็นงานที่ต้องมีเอกสารประกอบมาก เอกสารจะเป็นหลักฐานอย่างคิ

สำหรับการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้สอบบัญชี นอกจากนี้ยังถูกตรวจสอบจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ด้วย ตรงนี้จึงทำให้เกิดการทุจริตได้ยาก

สำหรับการพัฒนาบุคลากรก็มีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ชุมชน หรือหากมหาวิทยาลัยมีการอบรมอะไรที่น่าสนใจก็จะส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่อยู่อย่างสม่ำเสมอ

2. การบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่ของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

หากจะหมายถึงความเสี่ยงด้านสินเชื่ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งหมดควรเป็นอย่างไร ตอบไม่ได้ เพราะแต่ละสหกรณ์มีคุณลักษณะเฉพาะที่ต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ของแต่ละสหกรณ์ หากจะมองในภาพรวมของ สอ.มก. แล้ว การบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่ทำโดยคณะกรรมการ ซึ่งก็เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์

ระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เพียงพองจะลดความเสี่ยงด้านสินเชื่ของสหกรณ์หรือไม่

ระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ความเสี่ยงลดลงแต่ก็ไม่มาก การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการก็มีส่วนที่จะทำให้ความเสี่ยงด้านสินเชื่ลดลง หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด คณะกรรมการพิจารณาอย่างถูกต้องตรงนี้ก็เป็นการลดความเสี่ยงได้อีกส่วนหนึ่ง ระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่จะไม่มีความหมายเลยหากผู้ปฏิบัติไม่ถือปฏิบัติตาม แต่หากเกิดการผิดพลาดขึ้นมาก็สามารถเพิ่มระเบียบแก้ไขข้อบังคับที่หละหลวมให้มีข้อผิดพลาดได้น้อยที่สุด ความผิดพลาดถือเป็นบทเรียนสำหรับคราวต่อไป

3. แนวทางการจัดการสภาพคล่องของสหกรณ์และการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

เรื่องของสภาพคล่องทางการเงินเป็นเรื่องของการบริหารเงิน ซึ่งเป็นเรื่องที่อ่อนไหวมากอย่างที่กล่าวแล้วข้างต้น สอ. มก. มีคณะกรรมการบริหารการเงินโดยเฉพาะสำหรับวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของเงินในแต่ละวัน ตรงนี้เป็นการควบคุมทั้งเงินทุนและสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ คณะกรรมการจะสามารถทราบความเคลื่อนไหวของเงินทุนและการเปลี่ยนแปลงเงินทุนของตลาดภายนอก จึงทำให้ทราบว่า ณ วันนี้ควรลงทุนอย่างไร สามารถประมาณการได้ว่าพรุ่งนี้จะต้องใช้จ่ายอย่างไร ณ วันนี้มีเงินเหลือสำหรับการลงทุนเพิ่มหรือไม่

การถอนเงินฝากของสมาชิกจำเป็นต้องบอกล่วงหน้าหรือไม่

หากเป็นเงินจำนวนมากสมาชิกจะบอกกับสหกรณ์ก่อนก็เป็นการดี แต่เมื่อไหร่ที่สมาชิกต้องการถอนเงินต้องได้อยู่แล้ว เพราะหากไม่สามารถถอนเงินที่ฝากไว้กับสหกรณ์ได้ สมาชิกก็จะหมดความเชื่อถือกับสหกรณ์ ตรงนี้จะทำให้เกิดปัญหาใหญ่สำหรับสหกรณ์เพราะภาพลักษณ์ของสหกรณ์จะติดลบทันที ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นที่มีต่อสหกรณ์จะหมดไป ตอนนี้แหละสมาชิกจะแห่มาถอนเงินกัน ต้องตามแก้ไขปัญหากันซึ่งเป็นไปได้ยากมากเพราะเมื่อภาพลักษณ์ติดลบไปแล้วยากที่จะแก้ไขต้องใช้เวลานานมาก ตรงนี้จึงเป็นสิ่งที่สหกรณ์ทุกสหกรณ์พึงระวังไว้แต่ทุกสหกรณ์ก็ทราบถึงข้อนี้ดีและคิดว่าไม่มีที่ไหนที่จะปล่อยให้ลูกค้าเงินฝากมองภาพลักษณ์สหกรณ์ติดลบเป็นแน่

4. ในสถานการณ์ปัจจุบันที่สหกรณ์ออมทรัพย์กำลังประสบอยู่คือการลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินเชื่อ เนื่องจากนโยบายรัฐบาลที่ให้รีไฟแนนซ์หนี้โดยธนาคารของรัฐ ดังนั้น ธนาคารออมสินและธนาคารกรุงไทยจึงดึงลูกค้าไปจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ทำให้ลูกหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลดลงมา เนื่องจากธนาคารปล่อยกู้ได้มากกว่าและระยะเวลาการผ่อนชำระนานกว่า สหกรณ์มีแนวทางการแก้ไขปัญหายังไง สหกรณ์ควรจะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์หรือไม่อย่างไร

ปัญหาของสหกรณ์คือสามารถปล่อยกู้ได้เท่าธนาคารหรือไม่และปล่อยกู้ได้นานเท่าธนาคารหรือไม่ สหกรณ์สามารถทำได้หรือไม่แต่ละสหกรณ์ต้องมีคำตอบของตนเอง หากทำได้ก็สามารถดึงลูกค้าเงินกู้กลับมาได้ แต่หากจะมองหลักการและอุดมการณ์ของสหกรณ์แล้ว สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสหกรณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อการออมทรัพย์ของสมาชิก ชื่อก็บอกอยู่แล้วว่าเป็นการออมทรัพย์ สหกรณ์จึงต้องมองถึงความจำเป็นของสมาชิกเป็นหลักมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินมาก ๆ หรือไม่ หากจำเป็นจริง ๆ สหกรณ์ให้กู้ได้หรือไม่ละ สหกรณ์พร้อมหรือไม่ที่จะปล่อยกู้ในจำนวนเงินมาก ๆ เรื่องระยะเวลาการผ่อนชำระนาน ๆ ต้องขึ้นอยู่กับขีดความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ของสมาชิกในแต่ละเดือน หากปล่อยกู้มากก็ต้องจำเป็นที่จะต้องขยายวงวงการชำระหนี้ออกไป เพราะเงินเดือนของสมาชิกไม่สูงมากจะไปหักเงินเดือนในอัตราที่สูงก็ไม่พอที่จะใช้จ่ายรายเดือนก็ต้องไปกู้ที่อื่นอยู่ดี นี่ก็เป็นคำตอบได้แล้วว่าสหกรณ์ควรจะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์หรือไม่ ก็ต้องดูก่อนว่าสหกรณ์มีความพร้อมแค่ไหน จะแข่งด้านใด ด้านรับฝากเงิน ด้านให้กู้เงิน หรือทำกำไรให้ได้เท่าธนาคารพาณิชย์ ก่อนอื่นต้องมองศักยภาพของสหกรณ์ก่อนว่ามีความพร้อมแค่ไหนที่จะไปแข่งขัน

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มาก
กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา

คำชี้แจง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่มาก
กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการ
การประกอบการทำปัญหาพิเศษของผู้วิจัยเท่านั้น

1. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.....

สหกรณ์ออมทรัพย์.....

2. ท่านคิดว่า ปัจจุบันสหกรณ์ประสบปัญหาความเสี่ยงในแต่ละด้านเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร และมี
แนวทางแก้ไข หรือพัฒนาอย่างไร

- ด้านสินเชื่อ (เช่น ความเสี่ยงเกี่ยวกับสัดส่วนของการปล่อยสินเชื่อระยะสั้น ระยะยาว
(ปริมาณเงินให้กู้ชนิดของสินเชื่อสอดคล้องกับแหล่งที่มาของเงินกู้หรือไม่) แนวโน้มการ
เปลี่ยนแปลงของปริมาณการให้สินเชื่อของสหกรณ์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกู้ของสมาชิกผู้
กู้ในปัจจุบัน พฤติกรรมการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ การติดตามทวงถามหนี้ การป้องกันความเสี่ยง
จากหนี้สูญ

- ด้านสภาพคล่อง (เช่น สหกรณ์มีการจัดหาแหล่งเงินทุนอย่างไร (ภายในภายนอก สั้นยาว)
แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ ณ ปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร (เกิน / ขาด / พอใช้) อัตราการดำรง
สินทรัพย์สภาพคล่องที่เหมาะสมที่คิดว่าสหกรณ์ควรจะดำรงไว้และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมี
แนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

- ด้านอัตราดอกเบี้ย สหกรณ์มีเกณฑ์ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยอย่างไร การเปลี่ยนแปลง
อัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์จะเปลี่ยนแปลงเมื่อใด ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยมีผล
ต่อความเคลื่อนไหวของเงินสหกรณ์มากน้อยเพียงไร สหกรณ์มีการควบคุมกระแสเงินไหลเข้าไหล
ออกอย่างไร และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
สูงสุด

- ด้านเงินลงทุนระยะยาว สหกรณ์มีนโยบายในการลงทุนระยะยาวอย่างไร มีการนำเงินไป
ลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใดที่เป็นระยะยาว การลงทุนของสหกรณ์พิจารณาความเสี่ยงต่อ
ผลตอบแทนอย่างไร มีผลดีผลเสียกับสหกรณ์อย่างไร ควรจะแก้ไขหรือพัฒนา หรือมีแนวทาง
อย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

- ด้านปฏิบัติการ สหกรณ์มีนโยบายควบคุมภายในอย่างไร เพียงพอหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงส่วนใด เครื่องมืออุปกรณ์เพียงพอเหมาะสมหรือไม่ มีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เพียงพอหรือไม่ และจะแก้ไข หรือพัฒนา หรือมีแนวทางอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด

2. การบริหารความเสี่ยงด้านสินเชื่อของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

3. แนวทางการจัดการสภาพคล่องของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

4. การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ ควรเป็นอย่างไร

5. ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่สหกรณ์ออมทรัพย์กำลังประสบอยู่คือการลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เนื่องจากนโยบายรัฐบาลที่ให้รีไฟแนนซ์หนี้ ดังนั้น ธนาคารออมสินและธนาคารกรุงไทยจึงดึงลูกค้าไปจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ทำให้ลูกค้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ลดลงมา เนื่องจากธนาคารปล่อยกู้ได้มากกว่าและระยะเวลาการผ่อนชำระนานกว่า สหกรณ์มีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไร สหกรณ์ควรจะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์หรือไม่อย่างไร

ภาคผนวก จ
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางสาวธนวรรณ เงินวิวัฒน์

เกิดเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2520

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2538 วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
 พ.ศ. 2542 ปริญญาตรี วิทยาการจัดการ การบัญชี สถาบันราชภัฏธนบุรี
 จังหวัดกรุงเทพฯ

ประวัติการทำงาน พ.ศ. 2538 - 2545 เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล สำนักผู้ตรวจราชการกรมที่ดิน กรม
 ที่ดิน กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2545 - 2549 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักผู้ตรวจราชการ
 กรมที่ดิน กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2550 - 2551 พนักงานบัญชี บริษัท เพาเวอร์ซินดิเคท จำกัด
 กรุงเทพมหานคร

ปี 2551 - ปัจจุบัน พนักงานบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์กรมที่ดิน จำกัด
 กรุงเทพมหานคร

